

La llei de Déu i el fonamentalisme occidental

Ara resulta, segons he llegit en un diari de Madrid, que, per si no teníem prou problemes, riscos, perills, crisis i tot el que puguem demanar, hi ha un altre motiu més d'angoixa i de por: "un nuevo temor empieza a planear sobre nuestras cabezas: el resurgir del fundamentalismo occidental". Si l'autor d'aquest advertiment que publica *El País* fóra qualsevol indocumentat o espontani sense substància, no seria cas de preocupar-se'n excessivament: hi ha moltes pors que han recorregut Europa, certes o imaginàries, d'ençà de la famosa por del Manifest Comunista, i ja no ve d'una por més o menys. Però l'autor de l'advertiment solemne és Llicenciat en Ciències Polítiques i Sociologia –no és un indocumentat–; i és, a més, portaveu de la Crida a la Solidaritat, moviment cívic admirable per molts conceptes. O siga, que tampoc és un espontani. I per tant serà qüestió de reflexionar sobre "el temor que empieza a planear sobre nuestras cabezas".

Si el portaveu de la Crida vol recordar-nos que els europeus som una gent regularment pagada de nosaltres mateixos, convençuts de la nostra superioritat sobre les altres cultures i civilitzacions, creguts que la nostra cultura, valors, sistemes polítics, economia, i altres coses semblants, són superiors als dels "altres", és cert i veritat. Els europeus, o els "euro-americans" o allò que impròpiament i vagament en diem els "occidentals" estem pagats i creguts de tot això. Som tècnicament etnocentristes, què hi farem. Pràcticament totes les societats humanes ho són. El poble, societat o cultura que no es creu superior, és que es creu inferior. I si es creu inferior, prou desgràcia té: vol dir que algú l'hi ha obligat. A més que, lògicament i com ha de ser, els qui han estat obligats a creure's inferiors (classes, castes, clans, sectes, tribus, pobles, qualsevol mena de grup humà), a

penes en tinguen ocasió buscaran la manera de tornar a l'estat natural de creure's superiors. Qui no ho veja clar, que estudei antropologia. I si després d'estudiar antropologia encara no ho veu clar, ja ho discutirem.

Potser els "occidentals" tenim aquesta tendència universal particularment agutzada des que vam començar, allà pel segle XVI, l'expansió colonial que semblava justificar-la. Tampoc és un cas extrem, el nostre: els xinesos, posem per cas, exageraven encara molt més. De tota manera, allò que no es pot fer és confondre etnocentrisme amb fonamentalisme. Fonamentalisme vol dir el projecte –teoria i pràctica– o moviment pel qual un grup o societat vol tornar íntegrament als fonaments: la ideologia –aplicada, si pot ser– segons la qual la identitat, la salvació, la veritat, la justícia, etcètera, reposen sobre uns fonaments originals, tradicionals, inamovibles, que són la base del dret i de tots els drets. Més o menys és això: se'n podria parlar molt més llargament, i matisar tant com calgués. Però és això.

Per tant, respectar les diferències culturals, valorar la diversitat de les tradicions, considerar que la "nostra" no és l'única bona i vàlida, etc., són saludables exercicis per contrarestar la tendència general a l'etnocentrisme i l'autosatisfacció. Respectar el fonamentalisme –el dels altres o el propi– ja és tota una altra història. Ara bé, el fonamentalisme islàmic (aquesta és la qüestió que mou ara les polèmiques), és un fenomen a la vista de tothom, i tothom –el respecte o no el respecte– sap en què consisteix: tornar íntegrament als fonaments de la pròpia

tradicció, aplicar radicalment les paraules del Profeta, la *xari'a* com a codi civil i penal, i tot això. Ja sé que en la tradició islàmica són coses difícils de separar, i tot el que vostès vulguen. En tot cas, el seu fonamentalisme el proclamen cada dia amb més força.

Llavors, ¿quin és el "fonamentalisme occidental" que ens amenaça? El nostre fonamentalisme hauria de ser, per força, l'integrisme cristià, no en tenim d'altre. De la Revolució Francesa ençà, tot han estat desgràcies i desviacions, i si volem tornar als fonaments, la cosa és ben clara. Manaments de la Llei de Déu i codi penal, tot una cosa. Com a l'Edat Mitjana, que és la dels nostres orígens. Com ha de ser. Qui blasfeme, llengua tallada (Primer Manament). Qui jure en fals, ídem (Segon). Qui mate, pena de mort (Cinquè: aquest encara funciona). Qui fornique fora de lloc o de mesura (Sisè), apedregat o a la foguera, com feien fa alguns segles amb els homosexuals. Qui robe o furte, mà tallada o a la gàbia (Setè: funciona, però irregular). Quant al qui desitja la dona del proïsme, o té cobdícia dels béns aliens, no sé si mai s'han aclarit les autoritats tradicionals sobre la prova i la pena. ¿Que tot això va de conya, i no té res a veure amb el fonamentalisme? No sé: pregunten als aiatol.lahs o als muftís de la Meca, i miren què fan per allà. Només hem d'imaginar-nos els seguidors de l'arquebisbe Lefebvre guanyant les eleccions i reformant a fons el codi penal, amb un moderat retorn de la Inquisició: llibres prohibits, *autos de fe* i alguna foguera en pla *live show*.

Gràcies a Déu, és un malson impossible. Però confondre el fonamentalisme amb una certa fe en la "superioridad de los valores democráticos occidentales", com sembla implicar el portaveu de la Crida, ja són ganes de confondre.